

Mély-ég objektumok

Észlelő	Észlelés	Műszer
Kárpáti Ádám (Törökbálint)	2	10,0 T
Kónya Béla (Hajdúszovát)	18	15,4 T
Papp Sándor (Kecskemét)	2	24,4 T
Szabó Gábor (Monor)	37	20,0 T
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	1	27,0 T

Szeptemberről 60 vizuális észlelés érkezett be 5 megfigyelőtől. Rövidítések: GX= galaxis, SN= szupernóva, Dwarf= törpegalaxis, GH= gömbhalmaz, PL= planetáris köd, DF= diffúz köd, EL= elfordított látás, KL= közvetlen látás, T= Newton-reflektor, L= refraktor, B= binokulár.

Szeptember a lassan már megszokott Janus-arcát mutatta, néhány kiváló, mély-ég észlelésre is alkalmas este mellett sok párás, többé-kevésbé felhős, vagy éppen esős éjszaka vette el a megfigyelők kedvét. A viszonylag szegényes észlelőlista egyik oka persze a korábbiakban megjelent kurta terjedelmű rovatoknak is betudható, kivétel ez alól az októberi szám több objektumot bemutató feldolgozása volt.

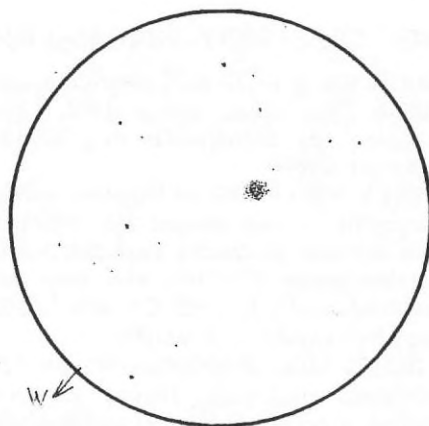
NGC 6760 GH Aql

10,0 T: Közel 3'-es, 10^m_{2-s} , KL-sal észlelhető objektum, fényesebb központi maggal, felbontás nélkül. K-re egy szép nyílt kettős észlelhető. (Kernya J. Gábor)

12,5 T, 40x: Nagyjából szabályos, kör alakú, közepe felé egyenletesen fényesedő GH bontás nélkül. (Szabó Gergely)

20,0 T, 115x: 4'-5' körüli, enyhe központi sűrűsödésű, halóval rendelkező GH, némi egyenletlenséggel, de egyértelmű felbontás nélkül, ami EL/KL változtatással sem változik. (Hamvai Antal)

A felbontás szempontjából valóban nem kistűcsöves GH ugyan szerepelt már 1991-ben a feldolgozások között, de a most az utóbbi időszakban készült megfigyeléseket közöljük.

12,5 T

40x

30'

NGC 6804 Aql PL

19,2 T, 140x: Alacsony felületi fényességű köd, peremén erőteljesen halványodik. Közvetlenül mellette egy halvány csillag, egy másik a ködre vetülve. (Szabó Gábor)

20,0 T, 115x: Talán 1'-es PL, EL-sal már diffúz pereme érzékelhető, a korong alatt egy kb. $13^m,5$ -s és a centrumhoz közel egy $13^m,8$ – $14^m,0$ -s csillag. Az objektum három fényes csillag alkotta háromszög átfogójában helyezkedik el. (*Hamvai Antal*)

20,0 T, 83x: A kb. $12^m,0$ -s PL kb. $30''$ – $35''$ -es EL-sal, hosszabb megfigyelés után a peremzónán egy 270° -s ív fényesebb. **111x:** A PL halványabb, de központi csillaga érezhetővé válik. (*Gulyás Krisztián*)

25,0 T, 48x: Halvány, csillagszerű, majd EL-sal diffúz. **96x:** Egyértelmű a $12^m,0$ -snál is gyengébb köd. Peremén és a ködre vetülve egy-egy halvány csillag, utóbb nem biztos, hogy a központi csillag! (*Papp Sándor*)

25,0 C, 280x: Szép nagy (min. $35''$ -es), de halvány PL, látszik a központi csillaga, ami min. $13^m,5$ -s, de a ködre vetül még egy viszonylag fényesebb ($12^m,0$) és mellette egy (a perem mellett ÉK-re) másik, kb. hasonló fényességű. (*Berente Béla*)

A különböző katalógusok szerint $12^m,2$ -től (fotografikus) $13^m,3$ -ig megadott fényességű, $35''$ – $60''$ közötti méretűként feltüntetett PL a nehezebbek közé tartozik. Központi csillaga valójában $13^m,3$ – $13^m,5$ -s, azaz csak igen jó ég és nagyobb nagyítás mellett észlelhető. A ködre vetülő és a ködperem melletti csillagokat azonban valamennyi észlelő észrevette. Kihívás a kis távcsövek tulajdonosainak, hiszen jó ég mellett ennél halványabb ködöket is láttak Ágasváról!

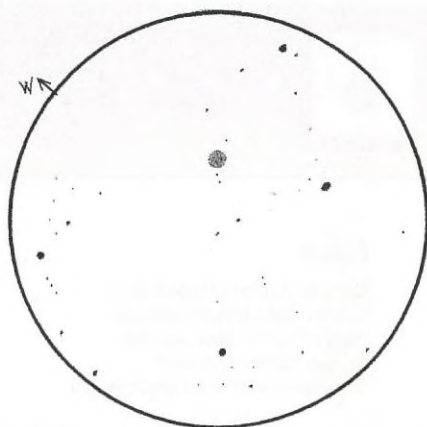
NGC 7325–7331–7340 Peg GX-csoport

10,0 T, 50x: A $10^m,0$ – $10^m,2$ összfényességű GX kb. 7'-es, hosszú, szivar alakú, a köd közepén egy erőteljesebb mag látszik. (*Kernya J. Gábor*)

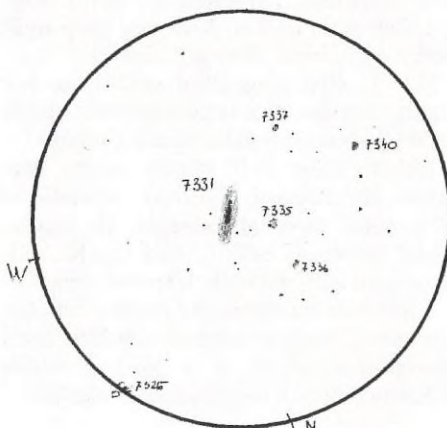
15,4 T, 120x: A 7331 jól láthatóan erősen megnyúlt (a rajz szerint PA 330/150) erős, kiterjedt és szintén megnyúlt magú, összfényessége $9^m,0$; tőle K-re még észrevehető az NGC 7335 GX (kb. $13^m,0$), vagy halványabb. (*Kónya Béla*)

20,0 T, 140x: Kifejezetten fényes, $1/5$ arányban megnyúlt, fényes központi résszel, a perifériák É-ra kontúrosabbak, a centrum inkább D-re érezhető. (*Szabó Gábor*)

27,0 T, 83x: Dús csillagmezőben található nagyszerű objektum, erős központi maggal, PA 330/150 megnyúltsággal, szivar alakkal. **167x:** $4' \times 1'$ -es, elnyúlt folt, ill. csillagszerű mag és a magvidék elnyúlt, halvány perifériákkal. A GX K-i oldala kontúrosan válik el a háttértől. Három kísérő

20,0 T   115x   29'

44,5 T   229x   21'

látszik a LM-ben (15'). Az NGC 7335 majdnem 14^m_0 -s, az NGC 7337 egy halvány csillagra van vetülve, míg az NGC 7336 alig-alig látható, talán 14^m_5 -s. (Tóth Zoltán)

44,5 T, 229x: A 7331 hatalmas és fényes ovális, felülete egyenetlen, peremén és felületén négy csillagocska. A 7335 GX a kísérők közül a legfényesebb. A 7336 a legnehezebb, a 7337 kompakt, a 7340 kontrasztosabb a 7335-nél, de feleakkora. A 7325 diffúz, halvány, a 7326 már nem fér a LM-be. (Bakos Gáspár)

Bár a 15,4 T-vel Kónya Béla sikeresen észlelte a 7335-öt (és minden észlelő a fő GX-t, vagyis a 7331-et), most mégis a legrészletesebb rajzot mutatjuk be, mely 44,5 cm-es Dobsonnal készült.

NGC 6838 (IC 4895) GX Sgr

11,0 T, 32x: Helyét sokáig figyelve (EL/KL) a sötéthez tökéletesen alkalmazkodva is csak igen-igen homályos kód, elsősorban EL-sal sejtethető, de alak és forma nélkül! (Hevesi Zoltán)

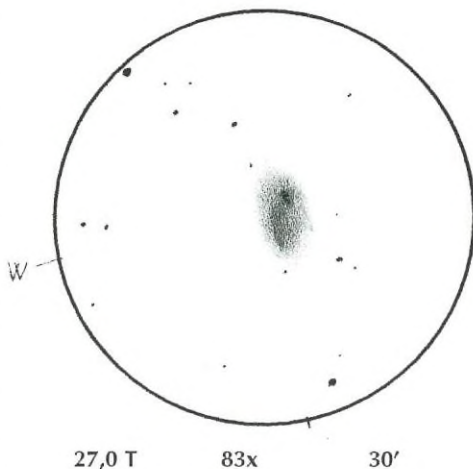
11,0 T, 32x: Közelítőleg $8' \times 5'$ -es, igen halvány ködösség, erősen diffúz, csillagokban gazdag a környezete. (Kernya J. Gábor)

15 T, 50x: Alacsony felületi fényességű, nagyméretű GX, érezhetően $1/2,5$ arányban megnyúlt, nagyjából É/D irányban. Tengelye mentén két, talán fényesebb rész sejtethető a halóban. (Szabó Gábor)

27,0 T: Valóban igényli a kiváló légkört ez a kb. $10' \times 4'$ -es, roppant alacsony felületi fényességű GX. Még a távcső bemozgása is segít a megfigyelésnél... É/D megnyúltságú, perifériáin a háttérbe olvad, s mintha a közép felé fényesedne. (Tóth Zoltán)

A Barnard által 12 cm-es távcsővel felfedezett GX részolgál hírére: csak kiváló égi háttérnél adja meg magát a türelmes észlelőnek, ráadásul részben rávetül az IC 1308 emissziós kód, amit talán a CCD technika majd láthatóvá tesz a hazai észlelők számára is...

A most feldolgozott objektumok közül talán a Barnard-galaxis az egyik legérdekesebb, bár ez sem a városi észlelők csemegéje. A következő alkalommal fényes, látványos, városból is elérhető objektumok megfigyeléseire kerül sor.

PAPP SÁNDOR

Csillagvizsgálók, kisplanetáriumok

építészeti tervezését vállalja

Szász Mária okl. építészmérnök

1114 Budapest, Bartók Béla út 11-13.

tel.: 386-2313